

Kortanalys 7/2015

Skjutningar 2006 och 2014

– omfattning, spridning och skador

Innehåll

Inledning	4
Bekräftade och sannolika skjutningar	7
Avslutande diskussion	13
Referenser	15
Bilagor	16

URN: NBN: SE: BRA-625
© Brottsförebyggande rådet 2015
Kortanalys 7/2015

Författare: Jonas Öberg
Omslagsillustration: Susanne Engman
Produktion: Brottsförebyggande rådet, Enheten för Kommunikation
Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400, e-post info@bra.se, www.bra.se

Sammanfattning

Den officiella kriminalstatistiken omfattar inte uppgifter om antalet anmälda skjutningar som årligen inträffar i Sverige. Statistiken har sin utgångspunkt i olika brotts typer som exempelvis misshandel eller skadegörelse. En skjutning är inte en brottstyp i sig utan typen varierar beroende på omständigheterna kring händelsen. Det innebär att det utifrån kriminalstatistiken inte går att uttala sig om huruvida anmälningar om skjutningar blivit vanligare eller inte över tid. Samtidigt är skjutningar i många fall allvarliga händelser som får mycket uppmärksamhet i såväl media som den kriminalpolitiska debatten.

Beräkning av antalet skjutningar i anmälningar

Syftet med denna kortanalys är att beräkna antalet skjutningar som går att spåra i polisanmälningar under två olika år.

Utgångspunkten för beräkningen är samtliga polisanmälningar som omfattar sådana brottsrubriceringar som polisen brukar använda i ärenden som omfattar skjutningar. Bland anmälningarna har en fritextsökning gjorts för att identifiera de anmälningar som omfattar skjutningar.

De två undersökningsåren är 2006 och 2014.

Fler skjutningar i anmälningar 2014 än 2006

Enligt kortanalysens beräkning inträffade 306 bekräftade eller sannolika skjutningar i landet år 2006. Motsvarande antal för 2014 var 365. Skillnaden mellan de båda åren motsvarar en ökning med 20 procent.

De anmälda skjutningarna äger oftast rum i storstäderna; två tredjedelar härrör från de tre storstadslänen. En jämförelse mellan de båda åren visar en ökning i Stockholms och Skåne län, och en minskning i Västra Götaland.

Vanligare i områden av utanförskap

En analys av var de anmälda skjutningarna äger rum visar att de är betydligt vanligare i områden som kännetecknas av utanförskap.

I så kallade URBAN15- och LUA-områden var antalet anmälda skjutningar per 100 000 i befolkningen fem gånger vanligare än i övriga delar av landet år 2014. En jämförelse mellan de båda undersökningsåren visar också att ökningen skett i just dessa områden.

Fler skottskadades 2014

Bland de anmälda skjutningarna finns uppgifter om skottskador på någon person i 75 fall 2006 och 111 fall 2014. Skillnaden motsvarar en ökning på nära 50 procent.

Skottskadorna rör allt från fullbordade fall av dödligt våld till mycket lindriga skador.

Statistik från Socialstyrelsens patientregister visar också en ökning av antalet personer som årligen skrivs in i slutenvård för skottskador. Enligt statistiken har ökningen främst skett från slutet av 00-talet.

Skott mot bostäder och fordon

Förutom att man skjuter mot andra personer förekommer det i anmälningarna att man skjuter mot någons bostad eller fordon. Bland anmälningarna finns också exempel på vådaskott vid skjutbanor, händelser som skett under jakt och fall av skadegörelse där någon skjuter sönder trafikskyltar, busskurer och liknande.

Utifrån undersökningsmaterialet går det inte att närmare studera och kvantifiera de bakomliggande motiven till skjutningarna. Exempel finns dock på såväl händelser som framstår som överlagda mord i kriminella kretsar som relationsbråk, jaktrelaterade händelser och självmord.

Inledning

Skottlossning eller så kallade skjutningar på allmän plats i storstäder uppmärksammas ofta i nyhetsrapporteringen. Ofta knyts händelserna till olika uppgörelser i den undre världen, och det görs gällande att skjutningar är ett tilltagande problem. Från polisen menar man också att skjutningar på allmän plats blivit vanligare (se exempelvis Brå-rapporten *Brottslighet och trygghet i Malmö, Stockholm och Göteborg – En kartläggning*).

Men egentligen vet man inte särskilt mycket om utvecklingen av skjutningar över tid i landet. Den officiella kriminalstatistiken redovisas efter olika brottstyper. För vissa brottstyper som *fullbordat mord, dråp samt misshandel med dödlig utgång* och *försök till mord eller dråp* finns separata brottskoder för särredovisning av anmälningar där skjutvapen använts. Brå har dock gjort genomgångar som visar att den informationen håller en för låg kvalitet för att vara tillförlitlig. För andra brottstyper, exempelvis grov misshandel och skadegörelse, finns inte separata brottskoder för särredovisning av anmälningar där skjutvapen använts.

Lokalt har polisen i Stockholm, Göteborg och Malmö gjort sammanställningar av skjutningar under några år. Uppgifterna är dock inte direkt jämförbara då Stockholms sammanställning omfattar hela länet, medan Göteborgs uppgifter omfattar polisområde Stor-Göteborg och Malmös omfattar polisområde Malmö. Mellan de olika sammanställningarna finns också olikheter i vad som räknas som en skjutning. Sammanställningarna belyser ändå utvecklingen på samma sätt över tid för vart och ett av områdena. För resten av landet har det hittills inte funnits någon sammanställning över huvud taget.

Analysens övergripande syfte

Det övergripande syftet med denna kortanalys är dels att ge en uppfattning om hur vanligt det är med skjutningar i dag, dels en uppfattning om huruvida det har blivit vanligare eller inte jämfört med tidigare. Detta görs genom att beräkna antalet anmälda skjutningar vid två olika mätpunkter, 2014 och 2006. Andra syften är att studera omfattningen av skador som orsakas av skjutningarna, samt skjutningarnas geografiska fördelning.

Initialt var det tänkt att kortanalysen skulle avgränsas till att röra skjutningar på allmän plats, det vill säga områden som är tillgängliga för alla. Förutom vägar, gator och torg avses i brottsbalken även tåg, affärer, restauranger, kyrkor och teatrar. Det visade sig dock under arbetets gång att det i många fall var osäkert om platsen för en skjutning var att anse som allmän eller inte. Samtliga identifierade fall där det förekommit skottlossning ingår därför i analysen.

Fritextsökning i anmälningar

Utgångspunkten för analysen är de så kallade fritexterna i polisanmälningar – ett textfält där det är meningen att den som tar upp en anmälan i ett textstycke ska ange de närmaste omstän-

digheterna för anmälan, vad som har hänt och vilka insatser man initialt har vidtagit med anledning av händelsen.

Kortanalysen har genomförts i tre steg:

- i. I ett första steg analyserades anmälningarna som ingår i de tre sammanställningarna från polisen i Stockholm, Göteborg och Malmö för år 2013¹ och en lista över vilka brottskoder som använts vid registreringen av skjutningarna sammanställdes (totalt rör det sig om 259 anmälningar). Därefter analyserades anmälningarnas fritexter och en sökordlista togs fram för att fånga upp just anmälningar som omfattar skjutningar. Totalt har 26 inkluderande och 10 exkluderande sökord använts i fritextsökningen. Om det förekommer inkluderande sökord i fritexten kommer en anmälan med i urvalet. Exempel på sådana ord är *avfyra**, *avlossa** och *besköt**. Förekomsten av exkluderande sökord innebär att anmälan inte kommer med i urvalet. Exempel på sådana är **airgun*, *pilbåg** och *fyrverkeri**. I bilaga 3 finns samtliga sökord listade.
- ii. I det andra steget gjordes för åren 2006 och 2014 en fritextsökning bland samtliga anmälningar i landet som omfattar brottskoder från listan i analysens första steg. Totalt rör det sig om drygt 10 000 anmälningar 2006 och knappt 13 000 anmälningar 2014.² År 2014 valdes för att det är det senaste året som det finns uppgifter för. År 2006 valdes för att det är det tidigaste år för vilket Brå har tillgång till anmälningarnas fritexter i sin databas. I fritextsökningen har sökordslistan som fångar upp skjutningar använts.
- iii. Fritextsökningen genererade knappt 1 800 anmälningar 2006 och knappt 1 900 anmälningar 2014.³ Fritexterna i de anmälningar som sökningen resulterade i genomlästes sedan i syfte att se i vilken utsträckning de verkligen omfattar skjutningar. Samtliga fritexter analyserades, förutom för brottstypen skadegörelse där genomgången av resursmässiga skäl avgränsades till ett slumpmässigt urval om 30 procent respektive år.

Fem olika kategorier av anmälningar

Vid genomläsningen av fritexterna kodades uppgifter om teknisk bevisning i form av tomhylsor, skotthål, eventuella vittnen och liknande. Anmälningarna omfattar allt från lindriga händelser, som att målsägaren upptäcker en liten skada på ytterglaset i ett fönster som ser ut som ett skotthål, till fullbordade fall av dödligt våld. I vissa fall finns tomhylsor, kulfragment, skottskador och liknande som styrker att en skjutning verkligen ägt rum. I andra fall finns inget mer än målsägarens utsaga, i vissa fall inte ens det, då det kan röra sig om ett vittne som anmäler att hen sett eller hört något. Varje anmälan som lästs igenom har därför kodats enligt följande:

Bekräftad skjutning

Skjutningen styrks av skottskador, tomhylsor, kulfragment och liknande.

Sannolik skjutning

Skjutningen styrks av ytterligare ögonvittnen än anmälaren eller målsäganden.

Möjlig skjutning

Skjutningen styrks inte av något ytterligare än anmälares uppgifter.

---

¹ När arbetet med kortanalysen påbörjades fanns inte anmälningar för 2014 tillgängliga.

² I bilaga 2 finns en lista över samtliga brottskoder som fritextsökningen omfattar.

³ I bilaga 1 redovisas anmälningarna uppdelat på huvudbrott (det grövsta brottet i anmälan).

Ej sannolik skjutning

Exempelvis glasskador utan genomslag där man kan anta att det rör sig om att någon skjutit med slangbellsa, soft airgun och liknande. Även anmälningar där anmälares utsaga förefaller vara helt orimlighamnar i denna kategori.

Ej skjutning

Det kan röra sig om rena felträffar på sökord som *skottkärra*, *skytteletrafik* och liknande. Även anmälningar där sökordet förekommer men någon skottlossning inte ägt rum hamnar i denna kategori. Det kan röra sig om att en gärningsperson hotar att *skjuta* någon eller ett *ingångshål* som inte härrör från ett skjutvapen. Även händelser som anmälts som inträffat i något annat land återfinns i denna kategori. Likaså händelser som inträffat flera år tillbaka i tiden men som av någon anledning anmäls långt senare. Anmälningar där endast poliser avlossat skott ingår också i denna kategori.

Möjliga felkällor

En möjlig felkälla i sammanhanget är att eventuella förändringar i anmälningsbenägenhet hos allmänheten mellan de båda mätpunkterna kan påverka resultatet. För en händelse som kan tolkas som en skjutning, finns även alternativa tolkningar. En händelse som någon uppfattar som en skjutning kan av någon annan uppfattas som ungdomars busande eller lek. Smällar som någon uppfattar som skottlossning kan någon annan uppfatta som fyrverkerier, avgasknallar och liknande. Det är rimligt att tendensen att tolka en händelse som en skjutning varierar över tid och att den påverkas av faktorer som nyhetsrapportering och den kriminalpolitiska samhällsdebatten. Det är därför rimligt att anta att även anmälningsbenägenheten varierar över tid. För att i möjligaste mån kontrollera för detta har Brå därför valt att i kortanalysen redovisa *bekräftade* och *sannolika* skjutningar, det vill säga händelser där det finns något mer än endast en anmälares utsaga som styrker att en skjutning ägt rum.

Ytterligare en felkälla är att det analyserade materialet endast omfattar uppgifter som är kända vid tiden för anmälan. I vissa fall kommer säkerligen senare utredningsåtgärder att styrka att en skjutning ägt rum, vilket i kortanalysen inte bedömts vara bekräftat eller sannolikt. Det innebär en viss risk för *underskattning* av antalet anmälda skjutningar. Likaså kan man tänka sig fall där en händelse som i kortanalysen bedömts vara sannolik baserat på vittnesuppgifter, senare visar sig inte vara någon skjutning, vilket innebär en *överskattning* av antalet anmälda skjutningar. Rimligtvis borde dock dessa felkällor vara ungefär lika stora de båda undersökningsåren. I så fall skulle det inte påverka möjligheterna att jämföra skillnaden mellan de båda åren. Däremot innebär det en viss osäkerhet beträffande själva antalet skjutningar.

Det har också visat sig att fritexterna innehåller olika mycket information, och att fritexter från 2014 tenderar till att innehålla mindre information och fler hänvisningar till förhör, beslagsprotokoll, utrednings-PM och liknande, det vill säga källor som kortanalysen inte omfattar. Detta innebär en viss risk för *underskattning* av antalet anmälda skjutningar 2014, då man kan tänka sig att det i vissa fall inte finns tillräcklig information i fritexten för att skjutningen ska bedömas som bekräftad eller sannolik.

Avslutningsvis är det viktigt att komma ihåg att analysen enbart gäller fall skjutningar som figurerar i polisanmälningar.

Bekräftade och sannolika skjutningar

Fritextsökningen av anmälningar i steg ii genererade totalt knappt 1 800 anmälningar från 2006 och knappt 1 900 anmälningar från 2014. I steg iii har de sedan analyserats för att se i vilken utsträckning de verkligen omfattar skjutningar enligt de fem kategorierna som redogjorts för tidigare.

Totalt 365 anmälda skjutningar i landet år 2014 och 306 år 2006

En huvudfråga är alltså hur vanligt det är med skjutningar. Enligt genomgången inträffade totalt 365 bekräftade eller sannolika skjutningar under 2014. Det motsvarar 3,7 skjutningar per 100 000 i befolkningen. Motsvarande för 2006 är 306 skjutningar, vilket motsvarar 3,4 skjutningar per 100 000 i befolkningen.

Skillnaden i antalet skjutningar mellan de båda åren motsvarar en ökning med 20 procent.

Då endast ett urval fritexter av brottstypen skadegörelse analyserats och antalet skjutningar sedan skattats, har även 95-procentiga konfidensintervall beräknats. Som framgår av tabellen överlappar intervallen inte varandra, vilket innebär att man med 95 procents sannolikhet kan förvänta sig en skillnad mellan de båda åren om samtliga anmälningar om skadegörelse skulle ha analyserats. I detta snäva statistiska hänseende är det alltså en konstaterad skillnad mellan de två åren, med en högre nivå 2014 jämfört med 2006.

Tabell 1. Antal bekräftade respektive sannolika skjutningar som identifierats i fritexterna.

	2006	2014
Summa skjutningar	306	365
därav sannolika skjutningar	88	78
bekräftade skjutningar	218	287
95% konfidensintervall	278-334	341-389

Förutom bedömningen att anmälningarna omfattar bekräftade eller sannolika skjutningar har också en del information sammanställts från fritexterna i syfte att närmare beskriva omständigheterna kring skjutningarna.

Vad gäller sammanställningen är det värt att poängtera att informationen i olika fritexter skiljer sig mycket åt. Medan fritexten i vissa anmälningar är omfattande och innehåller mycket information kring den anmälda händelsen, är fritexten i andra anmälningar helt kortfattad och innehåller i stort sett ingen information alls. En jämförelse mellan de båda åren visar också att

det är vanligare med hänvisningar till förhör, utrednings-PM, beslagsprotokoll och liknande bland fritexter från 2014. Sådana dokument lagras digitalt i ett annat it-system⁴ än fritexterna och är därför inte tillgängliga för denna kortanalys. Det innebär dels att andelen anmälningar som redovisas i tabell 2 ska ses som lägstanivåer, dels att jämförelser mellan de båda åren bör göras med försiktighet.

Nära 50 procent fler skottskadades 2014

Ett sätt att analysera skjutningarna är utifrån vilka skador som i fritexterna beskrivs ha uppstått till följd av skjutningen. Då en anmälan kan omfatta flera olika sorters skador är inte kategorierna i tabell 2 ömsesidigt uteslutande, vilket innebär att en anmälan kan förekomma på flera rader.

Tabell 2. Uppgifter om skottskador på person och skott som träffat bostad respektive fordon i anmälningar med bekräftade/sannolika skjutningar.

	2006	2014
Skottskador på person	75	111
Skott som träffat bostad	31	41
Skott som träffat fordon	29	37

I 75 fall av de bekräftade eller sannolika skjutningarna under 2006 finns uppgifter om att någon person skottskadats. Motsvarande för 2014 är 111 fall. Skillnaden motsvarar en ökning mellan de båda åren på 48 procent.

Skottskadorna omfattar allt från fullbordade fall av dödligt våld till lindriga skador, där kulan först rikoschetterat eller passerat ett fönsterglas och skjutningen endast resulterat i ett blåmärke eller en ytlig sårskada.

Ett försök har även gjorts att sammanställa fall där offret skjutits i benet, för att fånga upp fall av grövre misshandel där någon skjuts i benets mjukdelar i syfte att endast skada. Närmare uppgifter om skjutavstånd eller så kallade påliggande skott där pipans mynning trycks mot offrets kropp saknas dock i fritexterna. Det innebär att det inte går att särskilja sådana fall från andra fall.

Det går inte heller utifrån informationen i fritexterna att sortera och kvantifiera händelserna utifrån bakomliggande syften och motiv till skjutningarna. Det förekommer allt från händelser som framstår som överlagda mord i kriminella kretsar till relationsbråk, jaktrelaterade händelser och självmord. I många fall framgår det dock inte alls av fritexterna vad det kan röra sig om för händelse.

Skott som träffat bostäder

I 31 skjutningar 2006 och 41 skjutningar 2014 finns uppgift om skott som träffat bostäder. Det rör sig främst om skott som penetrerat fönster och fortsatt in i bostaden. Fall där endast ytterglaset penetrerats i flerglasfönster och det inte finns någon annan bevisning i form av kulfragment, hylsor och liknande som styrker skjutning, har inte bedömts vara bekräftade eller sannolika med hänvisning till att det rimligtvis handlar om olika former av luftvapen eller liknande.

Bland bekräftade skott som träffat bostäder finns även exempel där skott avlossats genom ytterdörrar och liknande, eller att skott avlossats i en bostad som penetrerat en innervägg och fortsatt in i en angränsande bostad. Inte heller bland sådana skjutningar går det att utifrån informationen i fritexterna sortera och kvantifiera händelserna utifrån motiv. I vissa fall framgår det av fritexten att skjutningen är ett sätt att hota personen som bor i bostaden. I andra fall

⁴ Digital utredningsrutin tvångsmedel (DurTvå).

kan man misstänka att skjutningen rört något annat och att det är en förlupen kula som trängt in i bostaden. I ytterligare andra fall finns endast spår av skjutningen.

Skott som träffat fordon

I 29 skjutningar 2006 och 37 skjutningar 2014 finns uppgift om skott som träffat fordon. Det rör sig främst om skott som avlossats när fordonet stod parkerat och ingen person befann sig i det. I enstaka fall har fordon beskjutits under färd.

Andelen skjutningar med skottskador på person och skott som träffat bostäder eller fordon är stabil mellan de båda åren

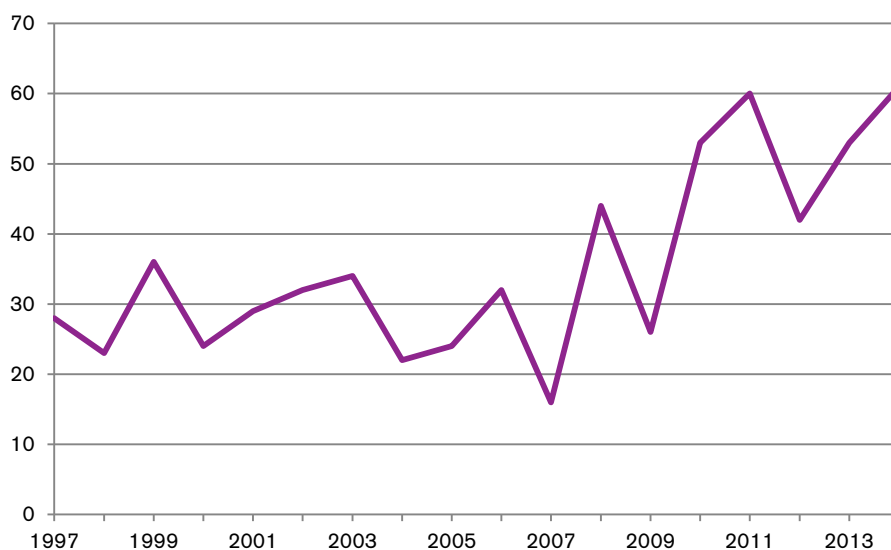
Även om antalet skjutningar ökat mellan de båda åren är andelen redovisade skottskador på person respektive skott mot bostäder och fordon i anmälningarna stabil. Av samtliga skjutningar respektive år utgör skottskador på person omkring en tredjedel respektive år (32 % 2006 att jämföra mot 35 % 2014). Skott som träffat bostäder utgör 13 procent respektive år, och skott som träffat fordon utgör 12 procent respektive år.

Ökning av skottskador som behandlas i slutenvård

Det finns även andra källor att studera när det gäller utvecklingen över skjutningar. I de fall någon skottskadas och behöver behandling i slutenvård (inskriven på sjukhus) finns det uppgifter över tid i Socialstyrelsens patientregister.

Personer som behandlats i slutenvård för skottskador har ökat sedan mitten av 00-talet. Här ska dock påminnas om att en del skottskador inte kommer så långt som till slutenvård, då de tas om hand på akutmottagningar och liknande och patienten därför inte skrivs in i slutenvård. Omkring en tredjedel av dem som vårdades på Södersjukhusets (Stockholm) akutmottagning för skottskada gick inte vidare till slutenvård när de lämnade akutmottagningen åren 1995–2005 (Brå 2011).

Figur 1. Behandlade i slutenvård för skottskador genom övergrepp av annan. Källa: Socialstyrelsen.

Under 2014 var det totalt 61 personer i hela landet som behandlades för skottskador i slutenvård. Det kan relateras till antalet identifierade skjutningar med skottskador i anmälningarna 2014, som alltså var 111 stycken. De små talen innebär att antalet kan variera mer mellan olika år utan att det rör sig om en trend. Figur 1 visar dock en tydlig ökning av behandlade i slutenvård för skottskador med sin början i slutet av 00-talet.

”Kriminella uppgörelser” går inte att identifiera bland skjutningarna

Som redan nämnts går det inte att utifrån informationen i fritexterna sortera och kvantifiera skjutningarna utifrån några bakomliggande syften eller motiv. Det beror på att fritexterna härrör från ett tidigt skede i polisens arbete. I de fall en förundersökning inleds med anledning av skjutningen och ett motiv framkommer senare under brottsutredningen finns inte den informationen i fritexten. I många fall framgår det också av fritexten att skjutningen upptäckts i efterhand, och förutom att säkra hylsor och liknande och förhöra eventuella vittnen, finns det kanske inte så många utredningsuppdrag som kan föra en utredning framåt. I de fall det finns kända målsägande och/eller misstänkta kan registerkontroller av dem ge information om bakomliggande motiv till skjutningen. Sådan information förekommer dock inte i fritexten till en anmälan.

Mycket av rapporteringen i massmedia kring skjutningar beskriver gängkriminalitet och olika kriminella uppgörelser i utsatta områden i storstädernas förorter. Men någon indelning av skjutningarna efter om de har att göra med gängkriminalitet eller inte låter sig alltså inte göras i denna analys, då den information som krävs inte finns att tillgå.

Ökningen av skjutningar har skett i områden som kännetecknas av utanförskap

När det inte är möjligt att studera *varför* man skjuter kan man i stället studera *var* skjutningarna inträffar.

Sedan ett antal år bedriver såväl staten som kommunerna ett särskilt arbete för att skapa bättre levnadsvillkor i stadsdelar som kännetecknas av ett brett utanförskap, det så kallade urbana utvecklingsarbetet. Från start bedrevs arbetet i totalt 38 så kallade LUA-områden⁵. Efter en tid renodlades arbetet och begränsades till 15 så kallade URBAN15-områden⁶.

För alla bekräftade eller sannolika skjutningar som identifierats i genomgången har Brå sammanställt uppgifter om huruvida brottsplatsen ligger i ett URBAN15-område, i ett LUA-område eller i övriga landet.⁷ I ett mindre antal anmälningar har det inte angivits några koordinater för brottsplatsen. I dessa fall rör det sig om personer som kommit till en akutmottagning med en skottskada och det därför är oklart var skjutningen ägt rum.

Tabell 3. Antal samt andel i procent av totalt antal anmälda och bekräftade/sannolika skjutningar, efter URBAN15-område, LUA-område och resten av landet år 2006 och 2014.

	2006	2014	2006	2014
	Antal skjutningar	Antal skjutningar	per 100 000 i befolkningen	per 100 000 i befolkningen
Skjutningar i URBAN15-områden	11	22	9,3	16,8
Skjutningar i LUA-områden	8	34	4,0	15,2
Skjutningar i övriga landet	286	296	3,3	3,2
Koordinater saknas för brottsplats	1	13		
Totalt antal bekräftade/sannolika skjutningar	306	365	3,4	3,7

Som framgår av tabell 3 är det år 2014 omkring fem gånger så vanligt med skjutningar i URBAN15- respektive LUA-områden som i övriga landet. Den generella ökningen mellan de båda åren kan också tillskrivas just dessa områden, då skjutningar i övriga landet per 100 000 i befolkningen ligger på ungefär samma nivå de båda åren.

Även om skillnaderna är påtagliga är det ändå värt att också hålla i minnet att 85 procent av skjutningarna under 2014 inträffat någon annanstans än i URBAN15- och LUA-områden.

⁵ Områden som kommun och stat tecknade så kallade lokala utvecklingsavtal kring för att ge särskilt stöd.

⁶ Områden som kännetecknades av låg förvärvsfrekvens (<52 %), långvarigt försörjningsstöd (>4,8 %), låg behörighet till gymnasieskolan (<70%) och en befolkningensmängd på minst 4 000 personer.

⁷ I bilaga 3 finns en förteckning över vilka områden som är URBAN15- respektive LUA-område.

Fler skjutningar i Malmö och Stockholm och färre i Göteborg

En jämförelse mellan landets län visar att drygt två tredjedelar av skjutningarna i anmälningar sker i de tre storstadslänen. En jämförelse mellan de två undersökningsåren visar en ökning i Stockholm och Skåne och en minskning i Västra Götaland. En jämförelse på kommunnivå ger samma resultat mellan de båda åren, en ökning i Stockholm och Malmö och en minskning i Göteborg. I Malmö kan konstateras mer än en fördubbling mellan de båda åren.

Tabell 4. Antal skjutningar och andel av totalt antal skjutningar, efter storstadslän och övriga.

	2006 Antal skjutningar	2014 Antal skjutningar	2006 per 100 000 i befolkningen	2014 per 100 000 i befolkningen
Stockholms län	72	99	3,8	4,5
<i>Stockholms kommun</i>	25	40	3,2	4,4
Västra Götalands län	83	69	5,4	4,2
<i>Göteborgs kommun</i>	46	45	9,4	8,3
Skåne län	51	77	4,3	6,0
<i>Malmö kommun</i>	18	47	6,5	14,8
Övriga län	99	120	2,2	2,6
<i>Övriga kommuner</i>	216	233	2,9	2,9
Totalt	306	365	3,4	3,7

Enligt polisens egna beräkningar har ingen ökning skett de senaste åren

Som nämndes inledningsvis gör polisen i de tre storstadslänen lokalt egna årsvisa sammanställningar av skjutningar. I Stockholm omfattar sammanställningen hela länet, medan den i Göteborg omfattar Polisområde Stor-Göteborg och i Skåne Polisområde Malmö.

Tabell 5. Antal skjutningar i Stockholms län, po Stor-Göteborg samt po Malmö 2011-2014 enligt polisens lokala sammanställningar.

	2011	2012	2013	2014
Stockholms län	97	46	90	88
Polisområde Stor-Göteborg	48	46	56	50
Polisområde Malmö	140	97	114	122
Summa	285	189	260	260

Enligt polisens genomgångar ägde omkring 90 skjutningar årligen rum i Stockholms län under de senaste två åren. Motsvarande siffra för Storgöteborg var drygt 50 skjutningar per år. Malmö redovisar i särklass störst antal skjutningar, omkring 120 per år de senaste två åren.

I ljuset av att Malmö befolkningsmässigt är minst av de tre framstår antalet skjutningar i Malmö som så många fler att det väcker frågor. Skillnaden förklaras dels av att Stockholm och Göteborg endast räknar skjutvapen som avfyrar projektiler med hjälp av en krutladdning, en avgränsning som inte görs i Malmö, dels av att Stockholm och Göteborg ställer vissa krav på att vittnesuppgifter eller teknisk bevisning styrker att en skjutning verkligen ägt rum, vilket inte krävs i Malmö.

I samband med framtagandet av sökord i kortanalysens första steg analyserade Brå fritexterna i samtliga 260 anmälningar från polisens genomgångar från de tre aktuella områdena 2013. I den analysen visade det sig att anmälningar från Malmö i stor utsträckning omfattar skjutningar med så kallade Soft Air Guns och andra luftvapen. Det förekommer också bland skjutningarna skadegörelser på fönster, där inget styrker att en skjutning ägt rum annat än att skadan på fönstret av anmälaren beskrivs se ut som ett skotthål. Sådana anmälningar förekommer inte bland anmälningarna från Stockholm och Göteborg. När de sorterats bort i Brås genomgång återstod 29 av 114 anmälningar i Malmö 2013.

Med utgångspunkt i uppgifterna i polisens genomgångar för 2014 visar Brås genomgång en viss överskattning av antalet skjutningar i Stockholms län. Polisområde Stor-Göteborg motsvarar inte Göteborgs kommun i tabell 5. Antalet skjutningar 2014 i Brås genomgång förefaller dock rimligt i jämförelse med polisens genomgång.

Ingen enhetlighet i brottsrubriceringen av händelser

Ett ytterligare resultat av genomgången av fritexter är att det inte finns någon enhetlighet i polisens brottsrubricering av händelser där det förekommer skjutningar. Under arbetet med kortanalysen har det tydligt visat sig att olika rubriceringar används för liknande händelser och att det finns skillnader mellan de båda undersökningsåren. En skjutning mot en parkerad tom bil eller en bostad kan exempelvis rubriceras som försök till mord eller dråp eller som grov misshandel, skadegörelse eller allmänfarlig vårdslöshet. Det är också tydligt att det generellt sett används grövre rubriceringar under 2014 än 2006. Det försämrar möjligheterna att analysera utvecklingen för enskilda brottsrubriceringar över tid, något som är värt att ha i minnet om man planerar för sådana analyser.

Avslutande diskussion

Som nämndes inledningsvis kan man inte ur kriminalstatistiken utläsa hur vanligt det är med anmälda skjutningar i Sverige. Polisens lokala sammanställningar ger en bild av situationen i Stockholm, Göteborg och Malmö. Sammanställningarna är dock inte jämförbara med varandra, och för resten av landet har det hittills helt saknats uppgifter.

Den här kortanalysen bidrar med en beräkning av antalet anmälda skjutningar i hela landet. Kortanalysens resultat visar att antalet skjutningar förra året uppgick till 365⁸. Resultatet visar också att antalet skjutningar 2014 är omkring 20 procent fler än under 2006, då antalet var 306⁹.

Kortanalysen är dock avgränsad till att endast omfatta två undersökningsår, vilket innebär att det inte går att säga något säkert om en trend över tid. Det är möjligt att antalet skjutningar var ovanligt litet 2006, alternativt ovanligt stort 2014. För att kunna säga något om utvecklingen över tid behöver man replikera fritextsökningen för flera år. Sammantaget ger dock kortanalysen ett visst stöd för att det skett en ökning av skjutningarna.

Polisens egna genomgångar för Stockholm, Göteborg och Malmö visar inte någon ökning av skjutningar under åren 2011–2014. Detta motsäger dock inte ökningen i Brås kortanalys, då ökningen kan ha skett tidigare än 2011. Patientregistrets slutenvårdsdata visar en ökning av skottskadade i slutenvård från slutet av 00-talet.

Alla skjutningar anmäls sannolikt inte

I sammanhanget bör också påminnas om att utgångspunkten för beräkningen är polisanmälningar. Det innebär att skjutningar som inte anmäls till polisen inte omfattas av beräkningen. Ser man till nyhetsrapporteringen kan man dra slutsatsen att skjutningar är uppseendeväckande händelser och att mörkertalet därför borde vara lågt, och att de flesta skjutningar därmed kommer till polisens kännedom. Vid genomläsningen av fritexter är det dock tydligt att det förekommer anmälningar om skjutningar där händelseförloppet är oklart, där såväl gärningspersoner som eventuella målsägande är okända, det förefaller att det enda som styrker en skjutning är att ett vittne hört skottlossning och att en polispatrull på plats finner tomhylsor och/eller kulfragment. När det gäller sådana skjutningar är det rimligt att anta att det förekommer att de inte anmäls till polisen. Det är också rimligt att anta att mörkertalet är ungefär lika stort för båda de undersökta åren, vilket innebär att även om det verkliga antalet

---

⁸ 341-389 med 95 % konfidensintervall.

⁹ 178-334 med 95 % konfidensintervall.

skjutningar är högre än de anmälda skjutningarna i kortanalysens beräkning kvarstår en ökning mellan de båda åren.

Behov av mer kunskap om socialt utsatta områden

Enligt kortanalysen förekommer de anmälda skjutningarna i hela landet. De är dock främst koncentrerade till storstadslänen. Kortanalysen visar också att ökningen av anmälda skjutningar mellan de båda studerade åren skett i områden som kännetecknas av utanförskap. I de så kallade URBAN15-områdena anmäldes 17 skjutningar per 100 000 i befolkningen 2014 och i LUA-områdena anmäldes 15, att jämföra mot 3 i övriga landet. Motsvarande för 2006 var 9 skjutningar i URBAN15-områden, 4 i LUA-områden och 3 i övriga landet.

För brottsligheten generellt i utsatta områden visar Brås Nationella trygghetsundersökning (NTU) att utsattheten för olika brott är högre bland dem som bor i URBAN15-områden jämfört med dem som bor i övriga delar av landet. Det är också vanligare att bosatta i URBAN15-områden känner större otrygghet och oro för att bli utsatta för brott än befolkningen i stort. I dessa områden är det också vanligare än i övriga landet att otryggheten är så stor att man upplever att den påverkar livskvaliteten (Brå 2015).

Generellt kan man se en minskande utsatthet för våldsbrott över tid i landets befolkning (Brå 2014). Samtidigt visar dock forskning att den generella minskningen inte gäller för hela befolkningen och att utsattheten i de resurssvagaste grupperna i samhället i stället ökat över tid (Nilsson och Estrada 2006).

Forskning visar också att ungdomar från resurssvaga hem i större utsträckning begår brott, och att brottsligheten i sin tur påverkar deras framtida möjligheter att komma in på arbetsmarknaden (Bäckman m.fl. 2014). I socialt utsatta områden innebär det att brottsligheten reproduceras och att problemen kan tillta över tid.

Att studera *varför* antalet skjutningar ökat i just sådana områden är inte möjligt med den metod och det material som använts i den här kortanalysen. Det är dock en viktig fråga för framtida studier.

Referenser

Brottsförebyggande rådet, Brå (2011). *Det dödliga våldets utveckling. Fullbordat och försök till dödligt våld i Sverige på 1990- och 00-talet*. Rapport 2011:5. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2012). *Brottslighet och trygghet i Malmö, Stockholm och Göteborg. En kartläggning*. Promemoria. Finns tillgänglig på Brås webbplats, www.bra.se

Polismyndigheten i Stockholms län (2013). *Lägesbild. Skjutningar Stockholms län och Gotland 2011-2013*. LKUT rapport nr 233/13.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2015). *Brottsstatistik och resultat från NTU i URBAN15-områden. Anmälda brott 2014 och resultat från Nationella trygghetsundersökningen 2007-2014 för län, kommuner och stadsdelar som omfattas av det urbana utvecklingsarbetet*. Redovisning 2015-03-31. Finns tillgänglig på Brås webbplats, www.bra.se

Nilsson och Estrada (2006). *The Inequality of Victimization. Trends in Exposure to Crime among Rich and Poor*. European Journal of Criminology. Volume 3. London: Sage Publications.

Bäckman, Estrada, Nilsson och Shannon (2014). *The Life Course of Young Male and Female Offenders. Stability of Change between Different Birth Cohorts?* British Journal of Criminology. Volume 54. Oxford: Oxford University Press.

Bilagor

Bilaga 1.

Tabell 6. Samtliga anmälningar från fritextsökning efter huvudbrott.

Huvudbrott	Anmälningar från fritextsökningen	
	2006	2014
Dödligt våld, fullfordade och försök	93	170
Människorov	0	15
Grov misshandel	62	81
Rån	67	41
Utpressning	23	60
Vapenbrott	279	373
Vållande till kroppsskada	15	22
Skadegörelse	1 071	969
Våld/hot mot tjänsteman	18	15
Allmänfarlig vårdslöshet	39	13
Framkallande av fara för annan	102	97
Total	1 769	1 856

Bilaga 2.

Tabell 7. Brottskoder som omfattats av fritextsökningen.

Dödligt våld

0307 - Försök till mord eller dråp med skjutvapen mot kvinna

0308 - Försök till mord eller dråp med skjutvapen mot man

0309 - Barnadråp

0312 - Fullbordat mord eller dråp med skjutvapen mot kvinna

0313 - Fullbordat mord eller dråp med skjutvapen mot man

Misshandel

0371 - Grov missh, utomhus, mot barn 0-6 år, obekant m offret (upphörde år 2007)

0372 - Grov missh, utomhus, mot barn 0-6 år, bekant m offret (upphörde år 2007)

0381 - Grov missh, inomhus, mot barn 0-6 år, obekant m offret (upphörde år 2007)

0382 - Grov missh, inomhus, mot barn 0-6 år, bekant m offret (upphörde år 2007)

0373 - Grov missh, utomhus, mot barn 7-14 år, obekant m offret (upphörde år 2007)

0374 - Grov missh, utomhus, mot barn 7-14 år, bekant m offret (upphörde år 2007)

0383 - Grov missh, inomhus, mot barn 7-14 år, obekant m offret (upphörde år 2007)

0384 - Grov missh, inomhus, mot barn 7-14 år, bekant m offret (upphörde år 2007)

0385 - Grov missh, inomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant m offret

0386 - Grov missh inomhus mot kvinna 18 år el äldre, bek m offret (upphörde 2009)

0375 - Grov missh, utomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant m offret

0376 - Grov missh, utomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, bekant m offret

0387 - Grov missh, inomhus, mot man 18 år eller äldre, obek m offret

0388 - Grov missh, inomhus, mot man 18 år el äldre, bek m offret (upphörde 2009)

0377 - Grov missh, utomhus, mot man 18 år eller äldre, obekant offret

0378 - Grov missh, utomhus, mot man 18 år eller äldre, bekant m offret

9325 - Grov misshandel utomhus mot flicka 0-6 år, obekant med offret

9326 - Grov misshandel utomhus mot flicka 0-6 år, bekant med offret

9327 - Grov misshandel utomhus mot pojke 0-6 år, obekant med offret

9328 - Grov misshandel utomhus mot pojke 0-6 år, bekant med offret

9329 - Grov misshandel inomhus mot flicka 0-6 år, obekant med offret

9330 - Grov misshandel inomhus mot flicka 0-6 år, bekant med offret

9331 - Grov misshandel inomhus mot pojke 0-6 år, obekant med offret

9332 - Grov misshandel inomhus mot pojke 0-6 år, bekant med offret

9333 - Grov misshandel utomhus mot flicka 7-14 år, obekant med offret

9334 - Grov misshandel utomhus mot flicka 7-14 år, bekant med offret

9335 - Grov misshandel utomhus mot pojke 7-14 år, obekant med offret

9336 - Grov misshandel utomhus mot pojke 7-14 år, bekant med offret

9337 - Grov misshandel inomhus mot flicka 7-14 år, obekant med offret

9338 - Grov misshandel inomhus mot flicka 7-14 år, bekant med offret

9339 - Grov misshandel inomhus mot pojke 7-14 år, obekant med offret

9340 - Grov misshandel inomhus mot pojke 7-14 år, bekant med offret

9341 - Grov misshandel utomhus mot flicka 15-17 år, obekant med offret

9342 - Grov misshandel utomhus mot flicka 15-17 år, bekant med offret

9343 - Grov misshandel utomhus mot pojke 15-17 år, obekant med offret

9344 - Grov misshandel utomhus mot pojke 15-17 år, bekant med offret

9345 - Grov misshandel inomhus mot flicka 15-17 år, obekant med offret
9346 - Grov misshandel inomhus mot flicka 15-17 år, bekant med offret
9347 - Grov misshandel inomhus mot pojke 15-17 år, obekant med offret
9348 - Grov misshandel inomhus mot pojke 15-17 år, bekant med offret
9353 - Grov missh, inomhus mot kvinna 18 år eller äldre i nära rel.
9354 - Grov missh, inomhus mot kvinna 18 år eller äldre, bekant ej i nära rel.
9355 - Grov missh, inomhus mot man 18 år eller äldre i nära rel.
9356 - Grov missh, inomhus mot man 18 år eller äldre, bekant ej i nära rel.
Hot eller våld mot tjänsteman
1702 - Våld mot tjänstem/polis, arbetsoförm under 1 dygn el längre
1703 - Våld mot tjänsteman, mot ordningsvakt
1704 - Våld mot tjänsteman, övriga fall
Rån
0856 - Rån, med skjutvapen, övrigt rån
0862 - Rån, med skjutvapen, bankrån
0863 - Rån, med skjutvapen, postrån (upphörde år 2007)
0864 - Rån, med skjutvapen, butiksrån
0865 - Rån, med skjutvapen, taxirån
0866 - Rån, med skjutvapen, rån mot värdetransport
0867 - Rån, med skjutvapen, rån mot värdebefordran
0879 - Rån med skjutv, rån mot privatpers (ej fknshindrad), utomhus (upphörde år 2007)
0890 - Rån, med skjutv, rån mot privatperson (ej fknshindrad), inomhus (upphörde år 2007)
9808 - Rån mot privatperson under 18 år, med skjutvapen, utomhus
9809 - Rån mot privatperson under 18 år, med skjutvapen, inomhus
9812 - Rån mot privatperson 18 år eller äldre, med skjutvapen, utomhus
9813 - Rån mot privatperson 18 år eller äldre, med skjutvapen, inomhus
0896 - Rån, med skjutvapen, rån mot funktionsnedsatt utomhus
0897 - Rån, med skjutvapen, rån mot funktionsnedsatt inomhus
Utpressning
0907 - Utpressning, ocker (upphörde år 2013)
0940 - Utpressning
Människorov
0430 - Människorov, olaga frihetsberövande
Vållande till kroppsskada
0394 - Vållande till kroppsskada eller sjukdom, övriga fall
Framkallande av fara
0396 - Framkallande av fara för annan, övriga fall
Allmänfarlig vårdslöshet/ödeläggelse
1303 - Annan allmänfarlig vårdslöshet
1304 - Övr brott mot kap. 13, allmfarl ödeläg, sabotage, kapning m.m.
Skadegörelse
1201 - Skadegörelse, på motorfordon
1203 - Annan skadegörelse (ej klotter)
1205 - Skadegörelse, mot stat, kommun, landsting (ej klotter)
Vapenbrott

4007 - Vapenlagen/olaga innehav av pistol/revolver/kulsprutepistol

4008 - Vapenlagen, olaga innehav av jaktvapen

4009 - Vapenlagen, olaga innehav av annat vapen

4010 - Vapenlagen, annat brott mot vapenlagstiftningen

Bilaga 3.

Tabell 8. Inkluderande respektive exkluderande sökord¹⁰ som använts i fritextsökningen.

Inkluderande sökord		
avfyra*	utgångshål*	skjute*
avlossa*	kula*	skjutn*
beskjut*	kulor*	skjutit*
besköt*	kulhål*	skott*
hylsa	kulfragment*	skytt*
hylsor	mynningsflam*	sköt
hyllsa	pistolkul*	sönderskjut*
hyllsor	pistolskott*	"öppna* eld"
ingångshål*	skadeskjut*	
Exkluderande sökord		
fyrverkeri*	luftgevär	*airgun
paintball*	laser	raket*
luftvapen	piåbåg*	luftpistol*
slangbell*		

¹⁰ Inkluderande sökord är sådana som medfört att anmälan kommit med i undersökningsmaterialet. Exkluderande är sådana som medfört att anmälan inte kommit med. De exkluderande sökorden är överordnade de inkluderande, det vill säga om en anmälan innehåller ett eller flera exkluderande sökord har den inte kommit med oberoende av om den även innehåller inkluderande sökord. Trunkering med symbolen * innebär att sökordet även omfattar dess olika böjningar, för avfyra* således även avfyrrar, avfytrade, avfytrat, osv.

Bilaga 4.

Tabell 9. LUA- respektive URBAN15-områden efter län och kommun.

	LUA-område	URBAN15-område
Stockholms län		
<i>Huddinge kommun</i>		
Flemingsberg	LUA012601	
Vårby	LUA012602	
Västra Skogås	LUA012603	
<i>Botkyrka kommun</i>		
Alby	LUA012701	
Fittja	LUA012702	
Hallunda-Norsborg	LUA012703	
<i>Haninge kommun</i>		
Jordbro	LUA013601	
<i>Stockholms kommun</i>		
Husby	LUA018001	
Rinkeby	LUA018002	URB018001
Rågsved	LUA018003	
Skärholmen	LUA018004	
Tensta	LUA018005	URB018002
<i>Södertälje kommun</i>		
Fornhöjden	LUA018101	
Geneta	LUA018102	
Hovsjö	LUA018103	URB018101
Ronna	LUA018104	URB018102
<i>Nacka kommun</i>		
Fisksätra	LUA018201	
Uppsala län		
<i>Uppsala kommun</i>		
Gottsunda	LUA038001	
Östergötlands län		
<i>Linköpings kommun</i>		
Skäggetorp	LUA058001	
<i>Norrköpings kommun</i>		
Klockartorpet	LUA058101	
Jönköpings län		
<i>Jönköpings kommun</i>		
Öxnehaga	LUA068001	
Kronobergs län		
<i>Växjö kommun</i>		
Araby	LUA078001	URB078001
Skåne län		
<i>Malmö kommun</i>		
Fosie	LUA128001	
Herrgården		URB128001
Hyllie	LUA128002	
Rosengård	LUA128003	
Södra Innerstan	LUA128004	
Södra Sofielund		URB128002
<i>Landskrona kommun</i>		
Centrum o Öster	LUA128201	URB128201
<i>Kristianstads kommun</i>		

Gamlegården	LUA129001	URB129001
Hallands län		
<i>Halmstads kommun</i>		
Andersberg	LUA138001	
Västra Götalands län		
<i>Göteborgs kommun</i>		
Bergsjön	LUA148001	URB148001
Gårdsten	LUA148002	URB148002
Hjällbo	LUA148003	URB148003
N:a Biskopsgården	LUA148004	URB148004
<i>Trollhättans kommun</i>		
Kronogården	LUA148801	URB148801
<i>Borås kommun</i>		
Hässleholmen	LUA149001	URB149001
Gävleborgs län		
<i>Gävle kommun</i>		
Brynäs	LUA218001	
Västernorrlands län		
<i>Sundsvalls kommun</i>		
Skönsberg	LUA228101	
Norrbottnens län		
<i>Luleå kommun</i>		
Hertsön	LUA258001	